

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Afsluitingsartikel thema crisis

Nierop, B. van

Citation

Nierop, B. van. (2003). Afsluitingsartikel thema crisis. *Bestuurskundige Berichten*, 18(3), 39-40.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211091>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211091>

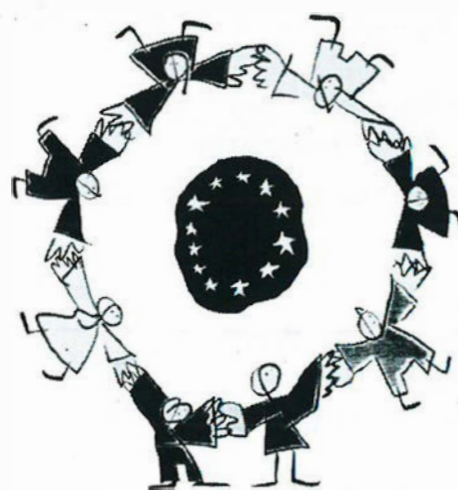
Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Polish Decembers

December the 13th has for long time been a day that wakes bad associations in Poland: on this day, in the year of 1981, martial law - intended to suppress „Solidarity” movement by own means to avoid Russian military intervention - was imposed. For more than 20 years 13th December was the day of sadness and traumatic memories, day of vivid discussions and arguments: was it a crime perpetrated by the communists on the own nation or rather a bright decision that spared us a visit of Russian soldiers and tanks. The discussions will probably go further, as the problem is of unique complexity, but there is a chance that at least associations will change. The reason is the European Union. On 13th December 2002 a Copenhagen summit, the last stage of negotiations between candidate countries and EU, was brought to a successful end. For Poland, and other nine candidate countries, it is a day to remember. I was then in Holland, studying at Leiden University's Faculty of Social Sciences, but - being up-to-date with all the developments in Poland due to Internet - I could feel this euphoria that was sweeping across the country.

Now, that only two stages - approval of accession treaty by candidate countries and by EU countries - separate them from fulfilling the dreams, Poles can see how far they have gone. Membership in European Union was Polish *idée fixe* since early nineties. The goal of becoming a part of EU was being realized step by step: from association treaty (called European Treaty) that was signed on December the 16th 1991 and came into force on 1st February 1994, to the official accession bid made on 8 April 1994, to the beginning of accession negotiations in March 1998. After the Copenhagen summit, there is one hurdle left on the way to EU - two side's acceptance of the accession treaty. In Poland the acceptance will be expressed by the nation in a referendum. As this decision is of utmost importance for Poland's future, the maneuvers are underway to make the result of the referendum as predictable as possible: special bill was voted allowing to held a two-day referendum (the condition of more than 50% turnout for the voting to be valid being a reason), different poll results are being published constantly. All those polls say that people are going to vote YES for Europe, but who remembers other European referenda (Danish, Irish and others) as well as French presidential elections in 2002 knows that reality is often far different from forecasts based on polls.

Meanwhile another problem occurred: war on Iraq has put Polish

“Most Poles expect that membership will change the country overnight”

foreign policy under the rain of shelves launched from Paris, Berlin, Brussels, and some other European capitals. Due to the reactions on pro-American attitude of Polish authorities, we felt like a child being sent to the corner to sit there quietly. President Chirac's famous speech about squandered opportunity to „sit quietly”, German newspapers' opinions on Poland as „Troy donkey”, Chirac and Schröder's summits with

Putin, who was expressing opinions on illegality of war and - at the same time - was pushing to bring war in Chechnya to a „successful” end, all that made a very bad impression in Poland. But, no matter what the words were, and what was their impact on credibility of earlier statements declaring importance of Poland in EU enlargement, Poles are still as pro-European as they were. Membership in EU is so important for the morale and enthusiasm of the nation, that one can feel like everything stands still now in Poland, waiting for the outcome of the referendum. The expectations may even be believed to be too high - most of the Poles expect that membership will change the country overnight. It of course won't, but exaggerated enthusiasm is always better than apathy. We know from economics that social optimism helps economies to develop. As economic development is a key word in a world nowadays, we are holding our breaths till 7-8 June.

Pawel Wilcowicz

Pawel Wilcowicz volgde het eerste trimester enkele seminars bij de studie Bestuurskunde. Het leek de commissie BB een goed idee om de achtergrond van een internationale student te horen. Wij zijn Pawel bijzonder dankbaar voor zijn bijdrage.

Afsluitingsartikel thema crisis

Het thema van deze Bestuurskundige Berichten is 'Crises'. In dit artikel zal kort besproken worden wat de verschillende auteurs geschreven hebben over het thema en wat voor relaties we tussen deze artikelen kunnen leggen. Als startpunt wordt het theoretisch kader van het artikel van Dekker, Boin en Hendriks genomen. Gekeken zal worden in hoeverre de artikelen van Marije Stam, Jeroen van Nierop, Peter Kasbergen en Hennie Hoenderbos gerelateerd kunnen worden aan de theorie uit het artikel van Dekker, Boin en Hendriks. De medische crises zijn uitvoerig besproken in de artikelen van Robert Vermeulen en Marc Verhaar, de medische crisis zal dus buiten beschouwing gelaten worden.

Het artikel van Dekker, Boin en Hendriks is een weergave van de theorie op institutionele crises. Een institutionele crisis wordt door hun omschreven als een 'latente kloof tussen maatschappelijke en politieke verwachtingen aan de ene kant, en het werkelijke functioneren van een publieke organisatie of beleidssector die plotseling politiseert'. Het eerste belangrijke element dat naar voren komt in deze definitie is de kloof tussen de verwachtingen van politiek en maatschappij jegens de overheid en de kwaliteit van de diensten die de overheid levert. Het andere belangrijke element is het plotseling politiseren wanneer deze kloof tussen verwachtingen en prestaties té groot wordt. De publieke organisatie wordt plotseling geconfronteerd met een turbulente omgeving, bestaande uit politiek, media en burger. Er ontstaat een noodzaak tot snel en adequaat ingrijpen.

Marije Stam meent een crisis te herkennen in de handhaving. In hoeverre is er sprake van een crisis in de handhaving, volgens de definitie die hierboven is verwoord? Buiten kijf staat dat de gemeentelijke controle diensten van Enschede, Maastricht, Tiel en Volendam niet presteerden. Daarnaast was er ook sprake van maatschappelijke en politieke verontwaardiging, zeker bij de cases van Volendam en Enschede. Deze incidenten hebben echter niet geleid tot een nationale hervorming van het systeem van handhaving, maar worden voornamelijk als lokale incidenten gezien. Van een nationale

crisis is echter (nog) geen sprake geweest. De handhaving is zeker een probleem in Nederland, maar de voorvallen die Marije Stam beschrijft in haar artikel hebben niet tot hervormingen geleid.

“In hoeverre is er sprake van een crisis in de handhaving, volgens de definitie van Dekker, Boin en Hendriks?”

Crises zijn volgens Dekker, Boin en Hendriks ook kansen voor een bestuurder om zaken eens goed aan te pakken. In andere woorden, een crisis biedt een *window of opportunity* voor politiek en bestuur (vgl. Kingdon). In het artikel van Dekker, Boin en Hendriks worden twee managementstrategieën beschreven hoe bestuurders omgaan met een crisis. De eerste strategie is een herstelgerichte benadering, waarbij de beleidsmaker de status quo wil herstellen. De tweede strategie is een hervormingsgerichte benadering, waarbij de beleidsmakers een nieuw fundament willen leggen voor de publieke organisatie of sector. Beleidsmakers zijn echter afhankelijk van de bevoegdheden en discretionaire ruimte die ze hebben.

De institutionele structuur van de handhaving is niet hervormd na de

incidenten in Enschede, Volendam, Tiel en Maastricht. De vraag is natuurlijk waarom beleidsmakers deze kansen niet hebben gegrepen om de prestaties van de handhaving te verbeteren door hervorming? Dekker, Boin en Hendriks verwijzen naar de zogenaamde crisisreflex. Bestaande middelen worden geïntensiveerd, aangezien het veel tijd en moeite kost om te hervormen. Daarnaast heeft handhaving niet de prioriteit op de politieke agenda, die issues als veiligheid, economie en wachtlijsten wel hebben. Dus naast dat het te veel moeite kost om te hervormen, ontbreekt het aan politieke aandacht voor de handhaving.

Een belangrijk element bij het plaatsen van crisis op de politieke agenda is de rol van media. Jeroen van Nierop gaat in zijn artikel in op de vraag wat de rol is van media bij een crisis. Hij onderscheidt twee perspectieven op het handelen van media. Ten eerste het 'ordeperspectief', waarbij de media samenwerken met de overheid om de crisis op te lossen. Media zijn vanuit dit perspectief louter verslaggevers en proberen door informatievoorziening de overheid te helpen waar ze kunnen. Het andere perspectief is het 'conflict perspectief', waarbij media de schuldvraag willen beantwoorden door zo snel mogelijk alle feiten van de crisis boven water te krijgen. Vaak lopen journalisten bij dit proces van waarheidsvinding de overheid voor de voeten. Volgens Jeroen van Nierop handelen media steeds vaker vanuit het 'conflict perspectief'. Dekker, Boin en Hendriks spreken ook over de mediatisering van crises. Volgens hen zijn verslaggevers en journalisten gebaat bij het creëren van een crisissfeer, aangezien het meer nieuwswaarde heeft.

Jeroen van Nierop heeft nog een andere verklaring waarom media steeds meer vanuit het 'conflict perspectief' handelen. Media hebben de afgelopen jaren een onafhankelijker positie verworven ten opzichte van de overheid. Bepaalde verslaggevers en journalisten voelen zich niet meer gebonden aan bepaalde wensen van de

overheid bij een crisissituatie.

Naast de rol van de media, zijn er ook andere factoren die de ontwikkeling van een crisis kunnen aanjagen. Dekker, Boin en Hendriks noemen nog twee factoren. Ten eerste kunnen symbolische incidenten de crisis overbrengen. Een crisis in de handhaving, wat door Marije Stam is beschreven, is een complex beleidsprobleem op zowel gemeentelijk als nationaal niveau. Echte duidelijke

voren kwam is de foto van de hobbykip van mevrouw Jong dat geruimd wordt, wat leidde tot veel ophef over de ruimingen. De andere factor is de rol van crisismakelaars, met andere woorden personen die proberen de discussie aan te wakkeren over een onderwerp waar zij hun visie op willen geven. Crisismakelaars kunnen een incident opblazen tot een crisis door het aanwakkeren van maatschappelijke sentimenten.

“Een belangrijk element bij het plaatsen van crises op de agenda is de rol van de media”

symbolen zijn echter niet naar voren gekomen bij de problematiek van deze beleidssector. Een voorbeeld waar de rol van een symbool wel duidelijk naar

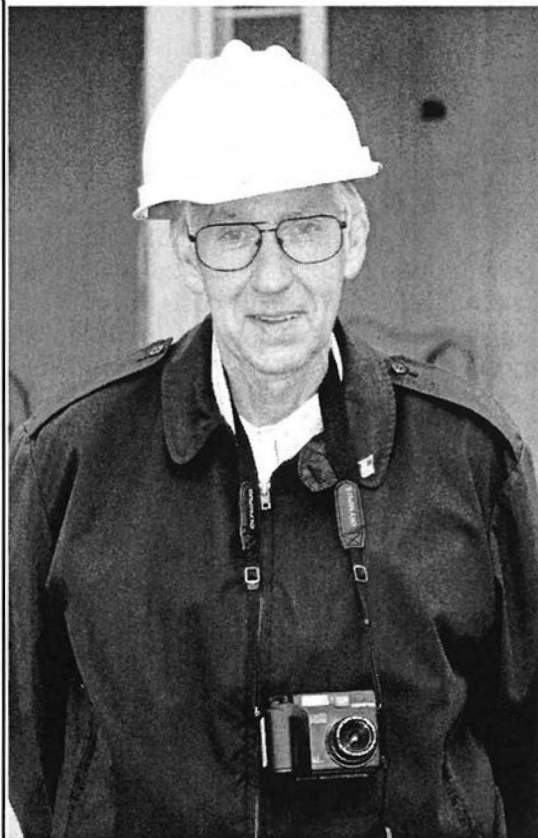
Peter Kasbergen gaat indirect in op de rol van deze crisismakelaars in zijn stuk over demonstraties in het onderwijs. Volgens hem ontbeert het actiegroepen in het onderwijs aan leiders die meer kunnen dan het roepen van oneliners. In het onderwijs slagen actiegroepen er niet in om duidelijk te maken dat er iets moet veranderen aan de bezuinigingstendens in het hoger onderwijs. Aan de ene kant is het zo dat de maatschappelijke onrust over een dreigende crisis in het hoger onderwijs ontbreekt. Aan de andere kant slagen actiegroepen er niet in om de crisissfeer te

creëren, dat de noodzaak tot nieuw beleid kan versterken.

In het artikel ‘Van een zuilenmaatschappij naar een marketingcratie’ gaat Hennie Hoenderbos in op het gebrek aan charismatisch leiderschap in de huidige politiek. In de Nederlandse politiek moeten harde besluiten genomen worden, maar de auteur vindt dat het in Nederland ontbreekt aan bestuurlijke leiders die deze besluiten kunnen verkopen aan de burger. Hennie Hoenderbos introduceert het begrip *marketingcratie*, het verkopen van moeilijke beslissingen aan de burger via de media. Marketingcratie is afgeleid van het begrip *mediacratie*. Het verschil is echter dat bij de *mediacratie* de boodschap bepaald of gevormd wordt door de media en bij de *marketingcratie* wordt de boodschap bepaald door de bestuurder. Hennie Hoenderbos heeft een punt door te beweren dat het nu noodzakelijk is, net als in begin jaren '80, dat er harde beslissingen genomen moeten worden. Het probleem is echter wie deze beslissing gaat nemen en kan hij of zij deze beslissingen verkopen aan de burger? Het kabinet Balkenende II?

Afsluitend wil ik graag alle personen die een bijdrage hebben geleverd aan deze Bestuurskundige Berichten bedanken. Hopelijk heeft deze Bestuurskundige Berichten enig inzicht gegeven in het bestuurskundig fenomeen crises en zal de volgende Bestuurskundige Berichten inhoudelijk net zo sterk worden als deze aflevering.

Bart van Nierop

“Crises zullen ons altijd blijven ons boeien”

Veel plezier

Alle informatie direct bij de hand. Waar, wanneer en waarvoor dan ook. Zodat iedereen zijn werk met nog meer plezier doet. En uw organisatie als geheel nog beter functioneert. Van de kleinste routineklus tot en met de meest verstrekkende managementbeslissing. Ziedaar het plezier van informatiemanagement. Het plezier kortom van DOXIS. Van informatiemanagers die de kennis, middelen en ervaring hebben om uw informatiehuishouding op orde te krijgen en te houden. Meer weten? Kijk op www.doxis.nl of bel 070 3177172.

www.doxis.nl

DOXIS
INFORMATIEMANAGERS